

Ny geodatalov gir vekstmuligheter for norsk geodatabransje

Nils Karbø

Nils Karbø: New Geospatial Data Legislation: An Opportunity for Growth in Norwegian Geobusiness

KART OG PLAN, Vol 69, pp. 136–138. P.O.B 5003, NO-1432 Ås, ISSN 0047-3278

A new law on geospatial data infrastructure is proposed as a basis for implementing the INSPIRE directive in Norway. It will also allow public data to be made freely available to private business. Private businesses have already demonstrated the ability to innovate and create valuable and popular public geospatial data services, but they must either purchase the necessary data from public authorities or create their own databases. Making all geospatial data held by public institutions freely available to the private sector would be a bold move, creating new growth opportunities for businesses and better services for the public in general. Loss of income from sale of data will be compensated for by increased public use, technological innovations and economic growth.

Key words: Geospatial data, INSPIRE, Legislation, Private sector

Nils Karbø, Chief Technology Officer, Blom ASA, P.O.B 34 Skøyen, NO-0212 Oslo.
E-mail: nils.karbo@blomasa.com

Geodatalovgivning

Et forslag til ny geodatalov ble lagt fram høsten 2008 [1] og lovteksten er nå til videre behandling i Miljøverndepartementet. Om loven vedtas vil den inngå som en del av fundamentet for implementering av EUs INSPIRE direktiv [2] i Norge. Hensikten med INSPIRE direktivet er blant annet å bedre tilgangen til miljøinformasjon. Som en del av dette skal allmennheten gis tilgang til offentlig eide grunnlagskart og flyfoto (ortofoto).

Norge har allerede et godt utviklet samarbeid om deling av geodata mellom offentlige etater gjennom *Norge digitalt* [3]. Dette samarbeidet vekker internasjonal oppmerksomhet og viser offentlig samhandling i praksis. *Norge digitalt* er også til gagn for private bedrifter innen geodatasektoren og det er viktig at arbeidet med denne infrastrukturen videreføres.

Gjennom en ny geodatalov kan myndighetene bidra til å styrke bransjens konkurransekraft ytterligere. På geodataområdet er Norge særdeles langt framme med henblikk på standardisering og koordinering av virksomheten. Ved å benytte seg av de prinsippe-

ne om åpenhet og tilgang til geodata fra offentlig sektor som ligger nedfelt i intensjonene i INSPIRE direktivet, kan Norge også bli et foregangsland for å få økt verdiskaping med grunnlag i denne informasjonen. Regjeringen må nå gripe de positive mulighetene en ny Geodatalov gir til å legge til rette for økt og nyskapende utnyttelse av digitale data og ny teknologi.

En nødvendig avklaring i lovarbeidet er å avgjøre i hvilken form offentlige geodata skal gjøres tilgjengelig for allmennheten og hvorvidt private aktører skal få anledning til å opptre som distributører. Offentlige data kan tilgjengeliggjøres gjennom egne «geoportaler» som gir publikum innsyn, men uten mulighet til gjenbruk eller integrasjon av data med andre tjenester. Alternativt kan data tilgjengeliggjøres i form av tjenester. Da vil det være mulig for alle, inkludert private tjenesteytere, å integrere disse dataene i egne applikasjoner så fremt det gis tillatelse til dette. Det betyr for eksempel at nettavisene enkelt og gratis vil kunne hente bakgrunnskart, flyfoto og miljøinformasjon direkte fra offentlige databaser og integrere dette datagrunnlaget i sin nyhetsformidling.

Privat sektor

Geomatikkbedriftenes Landsforening [4] representerer private aktører innen geodataområdet i Norge. GBL mener en ny geodatalov med tilhørende forskrifter må gi alle åpen tilgang til bruk av visningstjenester. Dette betyr at også private aktører skal kunne inkludere offentlige geodata i sine tjenester og ha rett til å bruke informasjonen til verdiøkning gjennom å skape grunnlag for inntekter i et marked.

De data det er snakk om her er offentlig eid informasjon, samlet inn ved hjelp av offentlige midler. Årlig brukes det ca 160 millioner kroner over offentlige budsjetter til etablering av data og vedlikehold av en infrastruktur av geografisk informasjon. Ved å slutte seg til INSPIRE direktivet vil Norge forplikte seg til å gjøre denne informasjonen tilgjengelig for allmennheten. Private aktører har de beste forutsetninger for å skape og tilby tjenester som oppfyller intensjonene i direktivet.

I dag kan enhver koble seg til karttjenester fra kommersielle aktører som for eksempel Google™ eller Microsoft®. De kommersielle aktørene kjøper ofte grunnlagsdata til sine tjenester fra det offentlige og tjenestene blir finansiert gjennom annonsekroner. Samtidig etablerer private firma selv også nye og innovative databaser som for eksempel skråbilder, 3D modeller og gatebilder som ikke er tilgjengelige fra det offentlige. Slike data kan være enklere å forstå enn tradisjonelle kart. Store selskaper som eier egne databaser utfordrer på denne måten tidligere tenkning om tilgjengeliggjøring, betaling og finansiering av informasjon.

Å kjøpe data fra offentlige aktører kan oppleves som både dyrt og tungvint. En offentlig institusjon som har utvist klarsyn i forhold til disse problemstillingene er Meteorologisk Institutt (MI). Denne institusjonen hadde tidligere en prispolitikk som ga årlige inntekter på ca åtte millioner kroner fra salg av meteorologisk informasjon. En omlegging av prispolitikken med frigivelse av data og åpning for tredjepartsløsninger til å benytte karttjenestene gjennom *www.yr.no* har vært en formidabel suksess. Det er nå en av Norges mest populære nett-tjenester med ca en million unike brukere pr uke. Når et av for-

målene med MIs virksomhet er å nå bredt ut med meteorologisk informasjon til hele samfunnet, kan en vel slå fast at en åpen prispolitikk har bidratt på en positiv måte til en begrenset kostnad.

Samfunnsnytte

Fra de høringsuttalelsene som er kommet til forslaget til ny geodatalov, kan en se at mange kommuner er bekymret for bortfall av inntekter og eventuelt økte kostnader ved innføring av en slik lov [5]. I den forbindelse er det nødvendig å løfte blikket. Ved å tilrettelegge for at næringslivet bidrar til økt verdiskaping vil den totale samfunnsnytteten etter min mening langt overstige de merkostnadene Staten måtte ha for å kompensere kommunene for bortfall av marginale inntekter.

Gule Sider®, Google™ og andre aktører har både teknologisk og innholdsmessig bidratt til en aldri så liten «kartrevolusjon» på Internett. Teknologisk, fordi man nå på en svært enkel og rask måte klarer å overføre data og informasjonsmengder vi tidligere bare kunne drømme om. Innholdsmessig, fordi informasjon som tidligere var tungvint tilgjengelig til en høy pris, nå blir gjort tilgjengelig både enkelt og gratis.

I et åpent demokrati skal allmennheten ha innsikt i de prosesser og den kunnskap som ligger til grunn for beslutninger som fattes i offentlige organer. Offentlig sektor besitter mye informasjon som allmennheten har rett til innsyn i. Reelt innsyn innebærer også at det foreligger tjenester som gjør terskelen for innsyn lav. Det krever at hele geodatasektoren er en motor og pådriver for å ta i bruk ny teknologi. Offentlig og privat sektor har ulike, men utfyllende roller i denne sammenheng. Jeg mener en geodatalov bør bidra til å tydeliggjøre det offentliges rolle som tilrettelegger av nødvendig infrastruktur, samtidig som verdiskaping, initiativ og fleksibilitet ivaretas i det private markedet. Dette gjøres best ved å gi åpen tilgang til visningstjenestene slik Meteorologisk Institutt har gjort gjennom *yr.no*.

Informasjon gir grunnlag for kunnskap, og retten til kunnskap er et grunnleggende prinsipp i et velutviklet demokrati.

Henvisninger

- [1] Miljøverndepartementet: Om gjennomføring av Inspire-direktivet Forslag til lov om en infrastruktur for geografisk informasjon (geodataloven).
http://www.regjeringen.no/upload/MD/Vedlegg/Horinger/Inspire_direktivet/Horingsnotat_Inspire_direktivet.pdf
- [2] Directive 2007/2/EC of the European Parliament and of the Council of 14 March 2007 establishing an Infrastructure for Spatial Information in the European Community (INSPIRE) <http://inspire.jrc.ec.europa.eu/>
- [3] http://www.statkart.no/Norge_digitalt/Norsk/Om_Norge_digitalt/
- [4] <http://www.geomatikkbedriftene.no/>
- [5] <http://www.regjeringen.no/nb/dep/md/dok/hoeringer/hoeringsdok/2008/horing-om-gjennomforing-av-inspire-direk/horingsuttalelser/liste-over-horingsuttalelser.html?id=546412>